

ІНГІБІТОРИ АПФ ПРИ ХРОНІЧНІЙ СЕРЦЕВІЙ НЕДОСТАТНОСТІ: СТАВИМО НА РАМІПРИЛ

Яблучанський М.І.

Кафедра внутрішньої медицини,
Харківський національний університет
ім. В.Н. Каразіна

ПУТІВНИК

- **Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді**
- Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС
- Якщо ІАПФ, то раміприл
- Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба
- ІАПФ – перші лікарські засоби при СН
- В лікуванні СН ставимо на раміприл

РААС ТА ІАПФ У ІСТОРИЧНОМУ ПОГЛЯДІ

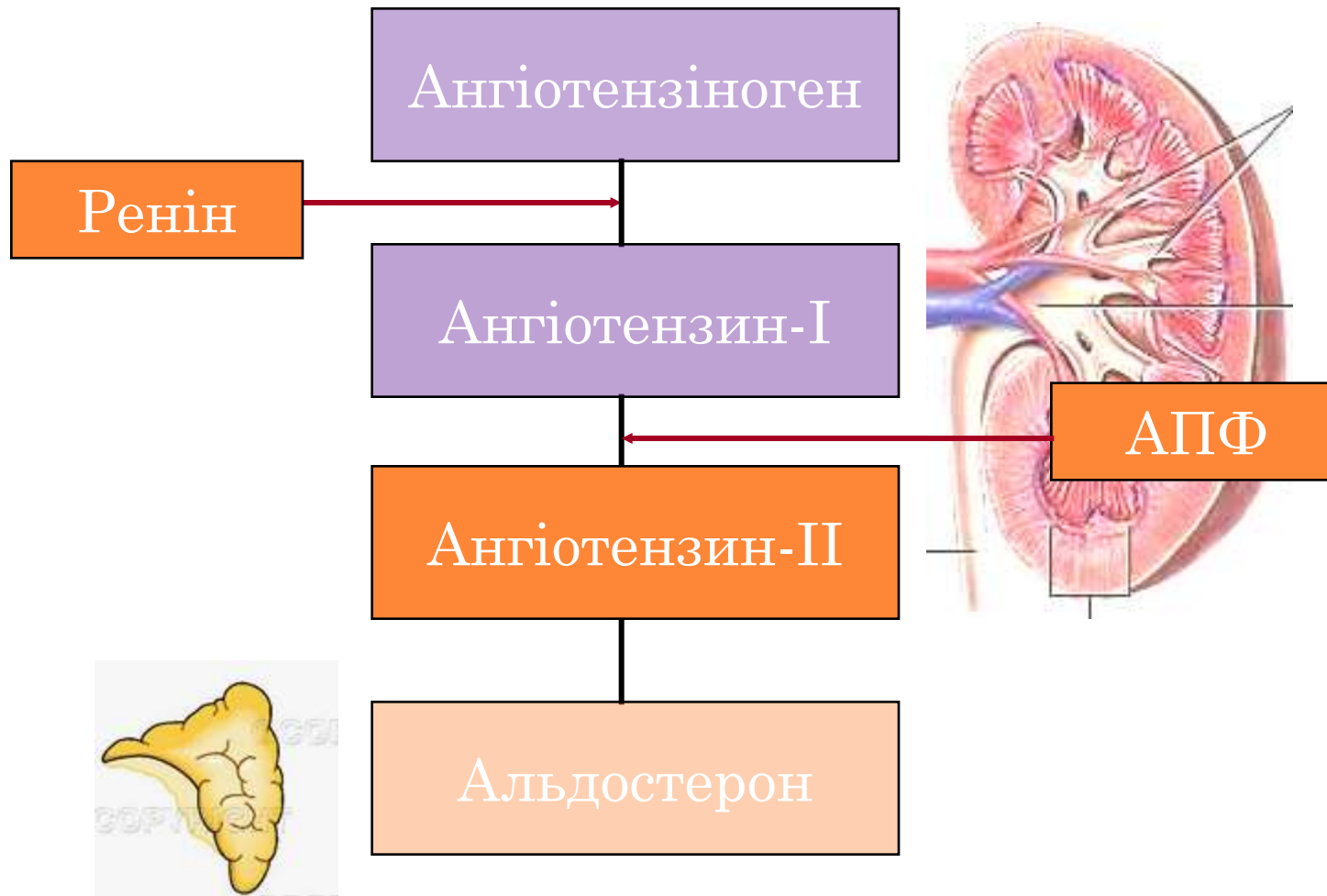
- 1836. R.Bright: зв'язок артеріальної гіпертензії із захворюваннями нирок
- 1897. R.Tigerstedt: ренін
- 1939. I.Page: ангіотензин
- 1954 – L.Skeggs: ангіотензину I (AI) та II (AII), допущення існування АПФ
- 1959. зв'язок ЮГА нирок з секрецією реніну
- 1971 – перший ІАПФ з яду змії *Bothrops jararaca*
- 1975 – ідентифікація АПФ і перший синтетичний ІАПФ (каптоприл)

ПУТІВНИК

- Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді
- **Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС**
- Якщо ІАПФ, то раміприл
- Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба
- ІАПФ – перші лікарські засоби при СН
- В лікуванні СН ставимо на раміприл

РААС: КЛАСИЧНІ УЯВЛЕННЯ

РААС: СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ

Плазмова РААС

- Системна вазоконстрикція (вивільнення адреналіну і норадреналіну) з порушенням барорефлекторної регуляції та аритмогенною дією
- ✓ Збільшення синтезу і секреції альдостерону, інгібітору активації плазміногену (РАІ-1)
- ✓ Реабсорбція натрію і води в проксимальних ниркових канальцях, втрата калію та магнію

Тканинна РААС

- ✓ Кардіо-, органотоксичність (збільшення викиду вільних радикалів)
- ✓ Гіпертрофія кардіоміоцитів серця і гладком'язових клітин артерій
- ✓ Проліферація ендотеліоцитів та фібробластів судинної стінки
- ✓ Розростання сполучної тканини (кардіофіброз, артеріофіброз)

Відмінності

- ✓ Циркулююча - короткострокові зміни та порушення
- ✓ Тканинна – накопичувальні довгострокові зміни та порушення

ВІДМІННОСТІ ПЛАЗМОВОЇ ТА ТКАНИННОЇ РААС

Циркулююча РААС

Позивний
іотропний,
хронотропний
ефекти

Затримка Na,
виведення K

Вазоконстрикція

РААС

Тканинна РААС

Гіпертрофія
міокарду,
ремоделювання

Нефросклероз,
Загибель
клубочків

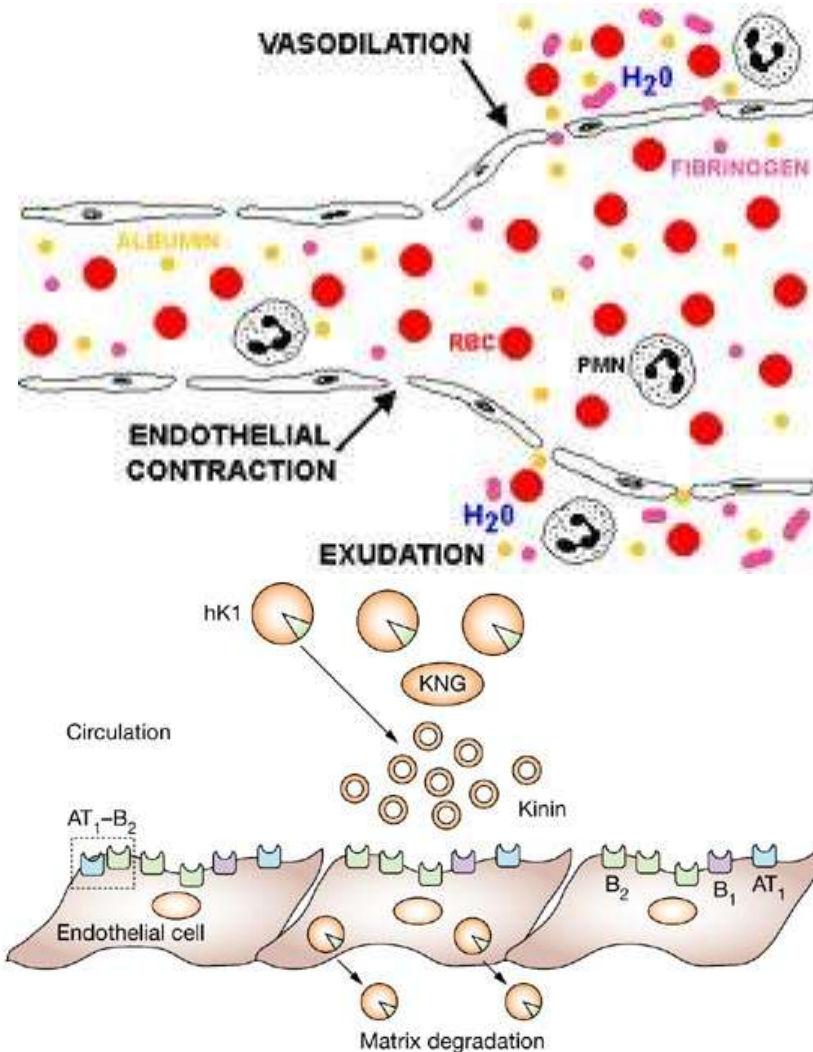

Гіпертрофія ГМК,
ремоделювання

Активация РААС відіграє ключову роль в серцевосудинних захворюваннях, найбільший внесок тканинної РААС

ФОКУС НА ККС: БРАДІКІНІН

- ✓ Вазоділятація з покращенням локального кровообігу та протективною дією, у тому числі в умовах гіпоксії
- ✓ підсилення натрійурезу
- ✓ Стимуляція росту капілярів
- ✓ Стимуляція синтезу й звільнення NO ендотелієм
- ✓ Гальмування звільнення норадреналіну та адреналіну
- ✓ Стимуляція чутливих нервових волокон (зокрема кашлевих)
- ✓ Зменшення звільнення глюкози печінкою, збільшення захвату тканинами з прискоренням окислення

ТЕРЕЗИ РААС ТА ККС

Стрес,
дістрес

Пресорна ланка
СНС (норадреналін),
РААС (ангітензин-II,
альдостерон),
ендотелін

Депресорна ланка
Простагландини
(Pgl2, PgE2,
простациклін)
калекреїн-кінінова
система (брадікінін)

ПУТІВНИК

- Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді
- Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС
- **Якщо ІАПФ, то раміприл**
- Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба
- ІАПФ – перші лікарські засоби при СН
- В лікуванні СН ставимо на раміприл

ФАРМАКОКІНЕТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ІАПФ ЗА L. ОРІЕ (1994) ЗІ ЗМІНАМИ ТА ДОПОВНЕННЯМИ

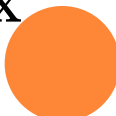
Класи ІАПФ

I Ліпофільні ліки	II Ліпофільні проліки			III Гідрофільні засоби	IV Подвійні інгібітори металопротеаз
	IIA Від 60% ниркова елімінація	IIb Два шляхи елімінації	IIC Від 60% печінкова елімінація		
Каптоприл	Беназеприл	Моексіприл	Спіраприл	Лізіноприл	Алатріоприл
Алацеприл	Квінаприл	Раміприл	Трандолаприл	Лібензаприл	Міксанприл
Альтіоприл	Періндоприл	Фозіноприл		Церонаприл	Омапатрил омапатрилат
	Цілазаприл				
	Еналаприл				

ГОЛОВНІ ФАРМАКОКІНЕТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ІАПФ

Препарат	Біодоступність, %	Зв'язок з білками плазми, %	Період напівжиття, годин
Беназеприл	17-28	95-97	21-22
Каптоприл	75-90	30	2-6
Квінаприл	30-50	95-97	1-3
Лізіноприл	6-60	5-10	7-13
Моексіприл	22	70-72	10
Періндоприл	65-95	20	27-33
Раміприл	55-65	56	23-48
Спіраприл	28-69	89	40
Трандолаприл	40-60	80-94	16-24
Фозіноприл	32	95	12-15
Еналаприл	40	50	2-11

СЕРЦЕВОСУДИННІ ЕФЕКТИ ІАПФ

- Системна артеріальна та венозна вазоділятація
  - Зворотній розвиток гіпертрофії та фіброзу міокарда з запобіганням ділятації лівого шлуночка (кардіопротекція)
  - Зворотній розвиток гіпертрофії гладком'язових клітин артерій з потенціюванням ендотелій залежної вазоділятації (вазопротекція)
  - Покращення локального кровообігу в різних органах і системах
  - Притоішемичная дія при гострій ішемії міокарду (кардіопротекція)
  - Цитопротекція (збереження макроергічних фосфатів і цитозольних ферментів в клітинах) в різних умовах
  - Потенціювання судиннорозширюючої дії нітровазоділятаторів зі збереженням чутливості до нітратів
-

НИРКОВІ ЕФЕКТИ ІАПФ

- Збільшення натрійурезу і диурезу, затримка калію в організмі (калійберігаюча дія)
- Вазоділятація аферентних і еферентних артеріол ниркових клубочків при зниженні тиску в капілярах клубочків і збільшенні кровотоку в мозковому шарі нирок (ниркопротекція)
- Зменшення розмірів пор в клубочковому фільтрі в результаті скорочення та гальмування проліферації мезангіальних та епітеліальних клітин (нирко протекція)
- Зменшення синтезу компонентів мезангіального матриксу (ниркопротекція)
- Гальмування міграції моноцитів/макрофагів.

НЕЙРОГУМОРАЛЬНІ ЕФЕКТИ ІАПФ

- Зниження утворення ангіотензину II, III, IV зі зниженням активації РААС
- Зниження синтезу і секреції альдостерону
- Зниження активності СНС з підвищенням - ПСНС
- Відновлення барорефлекторних механізмів серця і судин
- Зменшення вивільнення аргінін-вазопресину (антидіуретичного гормону)
- Збільшення синтезу ангіотензину з вазоділятуючою та натрійуретичною дією
- Накопичення брадікініну і інших кінінів в крові і тканинах з потенціюванням ККС
- Збільшення вивільнення оксиду азота, простацикліну та простагландину E_2 в тканинах
- Збільшення вивільнення тканинного активатора плазміногену та зменшення - інгібітора активатора плазміногену 1-го типу з підвищенням фібринолітичної активності крові
- Зниження секреції ендотеліну-1
- Підвищення рівня передсердного натрійуретичного пептиду крові та міокарду

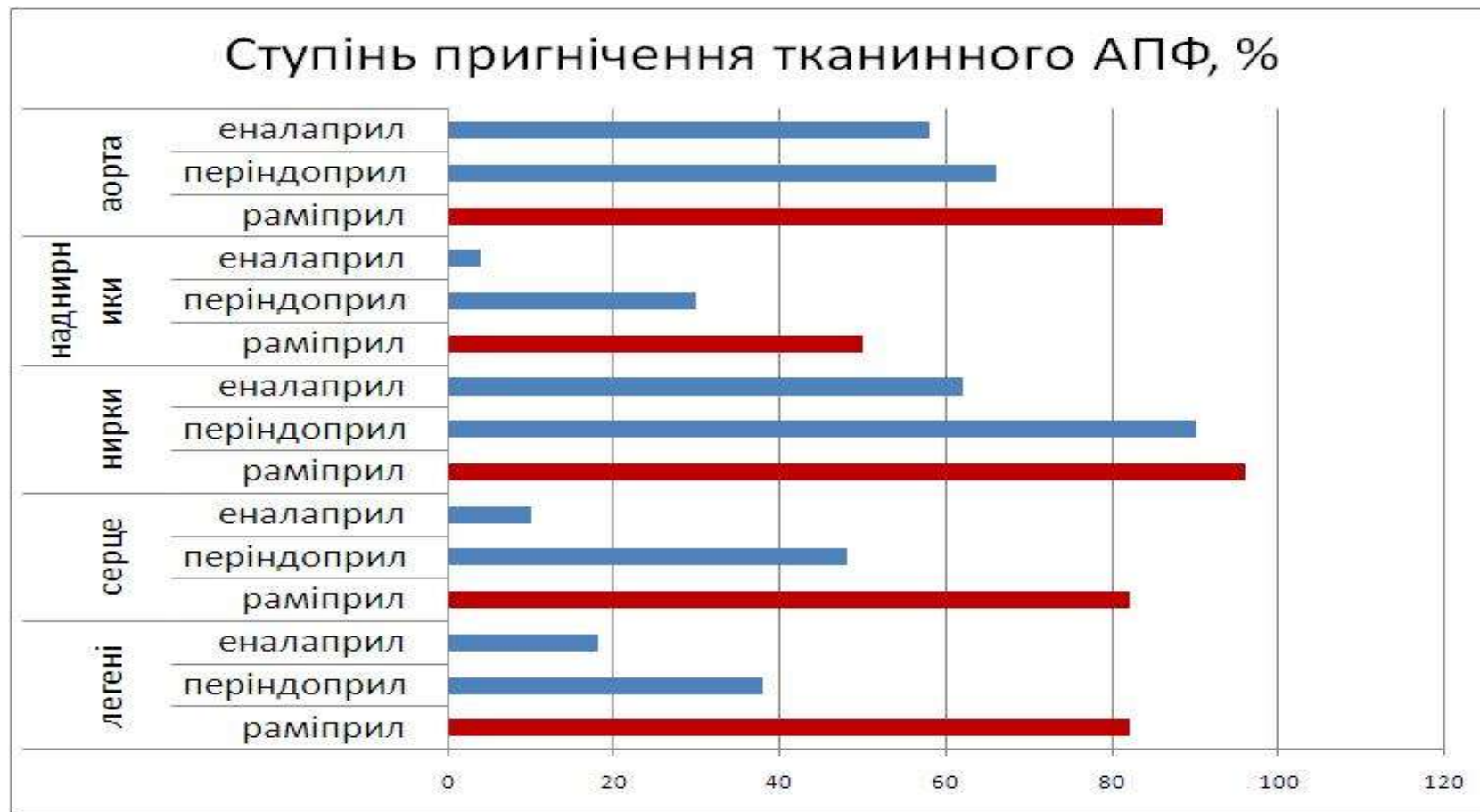
ІНШІ ЕФЕКТИ ІАПФ

- Покращення метаболізму глюкози за рахунок підвищення чутливості периферійних тканин до дії інсуліну
- Антиатерогенна дія
- Протизапальна дія
- Протипротеїнурична дія
- Інше

РАМІПРИЛ БЕЗУМОВНИЙ ЛІДЕР СЕРЕД ІАПФ

- раміприл у 47 разів сильніше каптоприлу пригнічує АПФ
- раміприл у 7 разів сильніше еналаприлу пригнічує АПФ

ПУТІВНИК

- Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді
- Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС
- Якщо ІАПФ, то раміприл
- **Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба**
- ІАПФ – перші лікарські засоби при СН
- В лікуванні СН ставимо на раміприл

ВИЗНАЧЕННЯ ХРОНІЧНОЇ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ (СН)

- Клінічний синдром і навіть хвороба, що розвивається в при захворюваннях серця та / або з залученням серця, і обумовлений нездатністю серця адекватно забезпечувати гемодинамічні потреби організму
- Причиною є структурне ремоделювання серця, що залучає кровообіг, нейрогуморальну регуляцію, інші органи і системи, і яке пов'язане з їх перебудовою (читай, ремоделюванням)
- Характерні ознаки - модифікація власного «Я», задишка, втомлюваність, зниження фізичної та суспільної активності, набряки, інш. зі зниженням якості і тривалості життя пацієнта

СН в МКБ 10 БІЛЬШЕ НІЖ КЛІНІЧНИЙ СИНДРОМ

Інші хвороби серця (I30-I52)

I50 Серцева недостатність

I50.0 Застійна серцева недостатність

I50.1 Лівошлуночкова недостатність

I50.9 Серцева недостатність неуточнена

*Доки СН «під хворобою»,
доти вона клінічний синдром,
як починає грати першу скрипку - хвороба*

СН ЗНАЧНО ЧАСТІША, НІЖ УЯВЛЯЄМО

- У європейській популяції поширеність становить 0,4-2,0% з тенденцією збільшення внаслідок неухильного постаріння населення
- Якщо враховувати асимптоматичну дисфункцію лівого шлуночка (АДЛШ), вона зростає більше, ніж у 3 рази
- На загальному прийомі у лікаря не менше, ніж у 6 зі 100 пацієнтів має місце СН

СН ПОЧИНАЄТЬСЯ ВІД СВОГО РИЗИКУ

Класифікація Стражеска-Василенка

I - початкова, проявляється при фізичному навантаженні

II - виражена, при фізичному навантаженні і в спокої без значних порушень інших органів

A - з помірним порушенням кровообігу

B - з глибоким порушення кровообігу

III - кінцева, з важкими порушеннями кровообігу і його наслідками з боку інших органів і систем

Класифікація АСС / АНА

A – високий ризик розвитку СН без структурних порушень серця

B - структурні порушення серця без клінічних ознак СН

C – структурні зміни серця і клінічні ознаки СН

D-кінцева стадія СН, що вимагає спеціалізованих втручань

СН ПОЧИНАЄТЬСЯ ВІД ВІДСУТНОСТІ ОБМЕЖЕНЬ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Функціональні класи (ФК) СН НУНА

- I - відсутність обмежень фізичної активності
- II - легкі обмеження фізичної активності
- III - значне обмеження фізичної активності
- IV - нездатність виконувати будь-яке фізичне навантаження без появи ознак СН

СН: ФОКУС НА РААС

- У СН поряд з симпатичним дістресом активується РААС
- Через ангіотензин І (АТ) і альдостерон (АН) РААС активує СНС, і дістрес переходить в хронічну форму зі стійким порушенням кровообігу та появою життєнебезпечних аритмій
- РААС є ключовий гравець в запаленні з заміною скоротливого міокарду та судинних м'язів сполучною тканиною з їх сталим ремоделюванням та подальшим ускладненням СН
- Компоненти РААС стимулюють на місцевому рівні прозапальні циклооксигеназу-2, макрофагальний хемоаттрактантний протеїн-1, фактор некрозу пухлини-альфа з рекрутуванням з депо синусів кісткового мозку колонієутворюючих клітини, активують лейкоцити як проліферативний пул запалення та чинник сполучнотканинного заміщення міокарда і м'язового прошарку кров'яних судин
- В СН поряд зі зниженням функціональних можливостей почав відігравати все більшу роль зниження коефіцієнту корисної дії (к.к.д.) серця завдяки енергетичним витратам на подолання зростаючих сил в'язкопружного тертя розростаючої сполучної тканини

ПУТІВНИК

- Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді
- Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС
- Якщо ІАПФ, то раміприл
- Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба
- **ІАПФ – перші лікарські засоби при СН**
- В лікуванні СН ставимо на раміприл

ІАПФ БЕЗПЕРЕЧНІ ЛІДЕРИ СЕРЕД ОСНОВНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ПРИ СН (РІВЕНЬ ДОКАЗОВАНOSTI А)

C09 засоби, що діють на ренін-ангіотензинову систему:

C09A інгібітори ангіотензинперетворювального ферменту (ІАПФ)

C09B комбіновані препарати ІАПФ

C09C прості препарати антагоністів ангіотензину II,

C09D комбіновані препарати інгібіторів ангіотензину II

C07 блокатори альфа-і бета-адренорецепторів

C03 сечогінні препарати

C01A серцеві глікозиди

ІАПФ РЕКОМЕНДОВАНІ ВСІМ ПАЦІЄНТАМ З СН

Призначаються ще за відсутності клінічних ознак СН, з АДЛШ, якщо ФВ менша за 45%.

Покращують якість і продовжують тривалість життя, зменшують клінічні прояви і полегшують перебіг СН

Не призначення не виправдане, має наслідками прогресування СН і підвищення ризику смерті декомпенсованих пацієнтів

Поза набрякового синдрому призначаються ізольовано як початкова терапія, та / або разом з блокаторами бета-адренорецепторів. При набряках доповнюються діуретиками

Призначення з малих доз і наступним титруванням (збільшенням до 1 разу на 2-3 доби) до рекомендованих

Призначення можливе при САТ від 90 мм рт. ст.

Слід уникати призначення нестероїдних протизапальних засобів

Протипоказання обмежуються непереносимістю, двохстороннім стенозом ниркових артерій і вагітністю

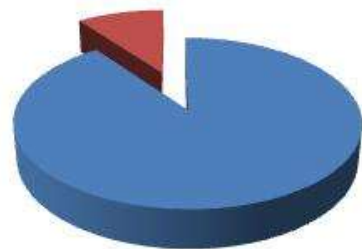
ПУТІВНИК

- Ренін-ангіотензин-альдостеронова (РААС), калікреїн-кінінова (КСС) системи та інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту (ІАПФ) у історичному погляді
- Фізіологічна та патологічна дія РАСС з фокусом на тканинній РААС, значення КСС
- Якщо ІАПФ, то раміприл
- Хронічна серцева недостатність(СН) - синдром і хвороба
- ІАПФ – перші лікарські засоби при СН
- **В лікуванні СН ставимо на раміприл**

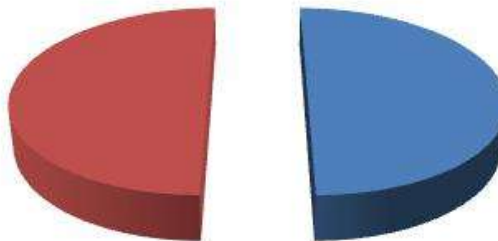
В лікуванні СН ставимо на РАМІПРИЛ

Співвідношення тканинної і плазмової РААС

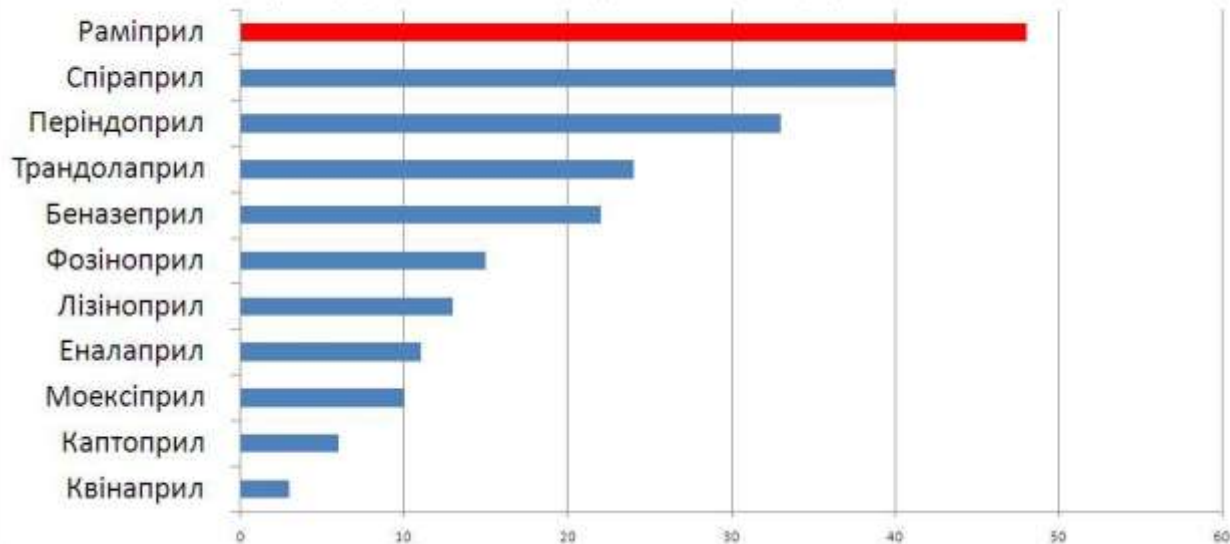
■ тканинна ■ плазмова

Шляхи елімінації раміприлу

■ нирковий ■ печінковий

Період напіввиведення в годинах

- Терапевтична мішень при СН – тканинна РААС
- Мішенню раміприлу є тканинна РААС
- Раміприл серед ІАПФ за строком терапевтичної дії має найкращий комплаєнс
- При СН раміприл серед ІАПФ не має альтернативи
- Ставимо на раміприл

ВСІЛЯКІ СЕРЦЕВОСУДИННІ ПАТОЛОГІЧНІ СТАНИ УСКЛАДНЮЮТЬСЯ СН

Засоби «upstream» терапії фібриляції передсердь

- ІАПФ
- Інгібітори ангіотензинових рецепторів (ІАР)
- антагоністи альдостерону
- статини
- омега-3-поліненасичені жирні кислоти (ПННЖК)

ІАПФ для СН

- Єдина група лікарських засобів, що покращують якість і тривалість життя
- Лікарські засоби, що зменшують смертність на 23% та кількість госпіталізацій у зв'язку з декомпенсацією СН на 35%
- Перелом в малоефективному лікуванні іншими засобами при доповненні ІАПФ

ЯКЩО РАМІПРИЛ РАМІЗЕС

- Високоякісний раміприл від вітчизняного виробника
- Найкраща комплаєсність лікування зі збереженням кишені пацієнта
- Збагачення країни
- Цінуємо українське

